

DECIZIE

08 februarie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele,

Judecătorul:

Judecătorii:

Iulia Sîrcu

Maria Ghervas, Ala Cobăneanu

Mariana Pitic și Sveatoslav Moldovan

examinând recursul declarat de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei”, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” împotriva Consiliului comunei Mănoilești, intervenienți accesorii Primăria comunei Mănoilești și întreprinderea de producție „Codreanca” societate pe acțiuni cu privire la anularea deciziei, contractului de vânzare-cumpărare, procesului-verbal privind desfășurarea licitației și procesului-verbal cu privire la rezultatele licitării, obligarea transmiterii în folosință a terenului, împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 24 octombrie 2016, prin care s-a admis apelul declarat de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei”, s-a casat hotărârea Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015 și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-au respins pretențiile de anulare a deciziei din 17 august 2016, contractului de vânzare-cumpărare din 22 decembrie 2006 și proceselor-verbale de licitație din 25 octombrie 2006 ca fiind tardive, iar pretenția de obligare să-i transmită terenul ca neîntemeiată

c o n s t a t ă :

La 06 mai 2014 societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” prin intermediul oficiului poștal a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului comunei Mănoilești, intervenienți accesorii Primăria comunei Mănoilești și întreprinderea de producție „Codreanca” societate pe acțiuni cu privire la anularea deciziei, contractului de vânzare-cumpărare, procesului-verbal privind desfășurarea licitației și procesului-verbal cu privire la rezultatele licitării, obligarea transmiterii în folosință a terenului.

În motivarea cererii de chemare în judecată societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” a indicat că prin actul comisiei interdepartamentale din 24 decembrie 2004 i s-a transmis zăcământul de argile și roci de nisip „Ungheni-3” pentru producerea cărămizii și cheramzitului în cantitate de 2 551 000 m³ la categoriile A+B+C₁ și rezervele de nisipuri-degresante în cantitate de 160 000 m³ la categoriile A+B+C₁ pentru valorificare industrială.

Ministerul Economiei prin actul din 14 martie 2009 a confirmat perimetrul minier cu suprafața de 12,68 ha pentru exploatare prin metoda deschisă pînă la epuizarea zăcământului.

Unul din membrii comisiei interdeparlamentare din partea Consiliului comunei Mănoilești a fost Primarul Popa Grigore.

Pînă în prezent Consiliul comunei Mănoilești și Primăria comunei Mănoilești nu i-au atribuit în natură terenul cu suprafața de 12,68 ha pentru valorificare industrială.

Primăria comunei Mănoilești prin răspunsul din 18 iulie 2013 i-a comunicat că din suprafața de 12,68 ha dispune numai de terenul cu suprafața de 3,7 ha care poate fi vândut sau arendat prin licitație publică.

Prin răspunsul suplimentar din 04 aprilie 2014 Primăria comunei Mănoilești i-a comunicat că cererea este tardivă și actele comisiei interdeparlamentare privind transmiterea-recepția spre valorificare industrială a zăcămintului de argile și roci de nisip „Ungheni-3” și cel de confirmare a perimetrului minier a Ministerului Economiei și Comerțului nr. 416 din 14 martie 2009 sunt nule și nu au nicio tangență cu pretinsul drept.

Consideră refuzul Consiliului comunei Mănoilești și Primăriei comunei Mănoilești ilegal și lovit de nulitate absolută, deoarece întreprinderea de producție „Codreanca” societate pe acțiuni ilegal exploatează zăcămintul de argile și roci de nisip „Ungheni-3”, se eschivează abuziv de la plata impozitelor și se îmbogățește fără justă cauză.

Sunt încălcate articolele 6 și 7 Codul subsolului care prevăd că bogățiile și substanțele minerale sunt proprietate exclusivă a statului și nu pot fi vândute.

Decizia Consiliului comunei Mănoilești nr. 5/5/7 din 17 august 2006 și contractul de vânzare-cumpărare a terenului agricol proprietate publică, prin care terenul agricol cu suprafața de 6,7010 ha cu destinație agricolă a fost înstrăinat contravin Codului subsolului și sunt lovite de nulitate absolută.

Judecătoria Ungheni prin încheierea din 04 martie 2014 a scos cererea de chemare în judecată de pe rol din motivul că nu a fost respectată procedura de soluționare prealabilă a pricinii pe cale extrajudiciară față de Consiliul comunei Mănoilești.

La cererea prealabilă din 11 martie 2014 Consiliul comunei Mănoilești nu a dat niciun răspuns și din aceste considerente solicită repunerea în termen de adresare în instanța de judecată.

Cere societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” anularea deciziei Consiliului comunei Mănoilești nr. 5/5/7 din 17 august 2006, contractului de vânzare-cumpărare a terenului agricol proprietate publică din 22 decembrie 2006, procesului-verbal privind desfășurarea licitației lotului nr. 1 din 25 octombrie 2006 și procesului-verbal nr. 01 cu privire la rezultatele licitării cu strigare, prin care terenul cu destinație agricolă cu suprafața de 6,7010 ha care este parte componentă din perimetrul carierei „Ungheni-3” cu destinație agricolă a fost înstrăinat întreprinderii de producție „Codreanca” societate pe acțiuni, obligarea Consiliului comunei Mănoilești și Primăriei comunei Mănoilești să-i transmită în folosință terenul cu suprafața de 12,68 ha conform actului de confirmare a perimetrului minier eliberat de Ministerul Economiei la 14 martie 2009 și conform actului Comisiei interdepartamentale pentru valorificare industrială (f.d. 4-6, vol. I).

Prin mandatele din 28 noiembrie 2013 și 16 iulie 2014 avocatul Tetelea Eugeniu a fost împuternicit de întreprinderea de producție „Codreanca” societate pe acțiuni, Consiliul comunei Mănoilești și Primăria comunei Mănoilești să le acorde asistență

juridică în instanța de judecată cu dreptul de a înainta cereri și demersuri, de a ataca hotărârea judecătorească (f.d. 26; 34, vol. I).

La 21 aprilie 2015 avocatul Tetelea Eugeniu a înaintat demers, solicitând antrenarea în proces în calitate de intervenienți accesorii a societății cu răspundere limitată „Vigi” și societății pe acțiuni „Macon” (f.d. 101, vol. I).

Prin încheierea Judecătoriei Ungheni din 26 mai 2015 s-au antrenat în proces în calitate de intervenienți accesorii societatea cu răspundere limitată „Vigi” și societatea pe acțiuni „Macon” (f.d. 122-123, vol. I).

Prin hotărârea Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015 s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” (f.d. 139, 151-152, vol. I).

La 22 septembrie 2015 prin intermediul oficiului poștal societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015, iar la 19 noiembrie 2015 apel motivat împotriva aceleiași hotărâri (f.d.148, 163-164, vol. I).

Curtea de Apel Bălți prin decizia din 16 februarie 2016 a respins apelul declarat de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” și a menținut hotărârea Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015 (f.d.182-185, vol. I).

La 29 martie 2016 societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2016 (f.d.1-5, vol. II).

Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 22 iunie 2016 a admis recursul declarat de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei”.

A casat decizia Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2016 și a restituit pricina spre rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecători (f.d. 32-40, vol. II).

Curtea de Apel Bălți prin decizia din 24 octombrie 2016 a admis apelul declarat de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei”.

A casat hotărârea Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015 și a emis o nouă hotărâre prin care:

A respins pretențiile societății cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” de anulare a deciziei Consiliului comunei Mănoilești nr. 5/5/7 din 17 august 2006, contractului de vânzare-cumpărare a terenului agricol proprietate publică din 22 decembrie 2006, procesului-verbal privind desfășurarea licitației lotului nr. 1 din 25 octombrie 2006 și procesului-verbal nr. 01 cu privire la rezultatele licitării cu strigare, ca fiind tardive.

A respins pretenția societății cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” de obligare a Consiliului comunei Mănoilești și Primăriei comunei Mănoilești să-i transmită în folosință terenul cu suprafața de 12,68 ha conform actului de confirmare a perimetrului minier eliberat de Ministerul Economiei la 14 martie 2009 și conform actului Comisiei interdepartamentale pentru valorificare industrială, ca fiind neîntemeiată (f.d.82-89, vol. II).

La 16 noiembrie 2016 societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 24 octombrie 2016, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii Judecătoriei Ungheni din 08 septembrie 2015 și deciziei Curții de Apel Bălți din 24 octombrie 2016 și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” a indicat că hotărîrea Judecătorei Ungheni din 08 septembrie 2015 și decizia Curții Apel Bălți din 24 octombrie 2016 sunt neîntemeiate și pasibile de a fi casate.

Instanțele de judecată nu au ținut cont de argumentele reclamantului și au dat apreciere doar probelor prezentate de Consiliul comunei Mănoilești și Primăria comunei Mănoilești.

La 13 ianuarie 2017 societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” a declarat recurs suplimentar împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 24 octombrie 2016, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărîrii Judecătorei Ungheni din 08 septembrie 2015 și deciziei Curții Apel Bălți din 24 octombrie 2016 și emiterea unei noi hotărîri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs suplimentară societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” a indicat că prima instanță și instanța de apel s-au expus doar asupra tardivității acțiunii lăsând fără apreciere argumentul că constatarea nulității absolute este imprescriptibilă și poate fi intentată indiferent de termenul scurs de la data încheierii actului juridic.

La 18 iulie 2013 a aflat despre existența actelor a căror anulare se solicită, iar cererea de chemare în judecată a fost depusă la 11 octombrie 2013, termenul de prescripție nefiind omis.

În prezenta pricină se solicită nulitatea absolută a actelor juridice, iar potrivit art. 217 Codul civil acțiunea în constatare a nulității absolute este imprescriptibilă.

Este eronat argumentul Consiliului comunei Mănoilești și Primăriei comunei Mănoilești că a fost omis termenul de 2 ani pentru începerea extragerii substanțelor minerale utile din momentul transmiterii zăcământului, prevăzut de pct. 1.4 al Regulamentului privind modul de transmitere de zăcămintelor de substanțe minerale utile pentru valorificare industrială, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 1061 din 14 septembrie 2006, deoarece pînă în prezent acest zăcământ nu i-a fost transmis.

Curtea Supremă de Justiție în decizia din 22 iunie 2016 a indicat că instanțele de judecată ierarhic inferioare au emis hotărîrile fără a elucida pe deplin circumstanțele pricinii și fără a da apreciere cuvenită probelor anexate, a constatat un șir de erori recomandând să fie înlăturate consecințele survenite, însă instanța de apel nu a ținut cont de acestea și a venit cu concluzii alogice.

Contrar art. 373 alin. (5) Codul de procedură civilă, au rămas fără nicio apreciere argumentele invocate că decizia Consiliului comunei Mănoilești nr. 5/5/7 din 17 august 2006, contractul de vânzare-cumpărare a terenului agricol proprietate publică din 22 decembrie 2006, procesul-verbal privind desfășurarea licitației lotului nr. 1 din 25 octombrie 2006 și procesul-verbal nr. 01 cu privire la rezultatele licitării cu strigare sunt lovite de nulitate absolută și urmează a fi anulate.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au soluționat cererea cu privire la repunerea în termen a cererii de chemare în judecată.

Instanța de apel judecînd apelul a trecut superficial asupra circumstanțelor pricinii, fără a examina legalitatea și temeinicia hotărîrii supuse apelului în raport cu legislația ce guvernează litigiul în cauză.

În cazul în care autoritatea publică nu a examinat în termen cererea persoanei care se consideră lezată într-un drept al său recunoscut de lege, aceasta este în drept să se adreseze nemijlocit în instanța de contencios administrativ.

Nesoluționarea în termen a cererii prealabile și neacordarea răspunsului la aceasta nu constituie motiv de a considera că petiționarii nu au fost repuși în termenul de prescripție, în caz dacă aceasta a fost depusă cu omiterea termenului.

Neacordarea răspunsului la cererea prealabilă echivalează cu respingerea acesteia în fond, iar neinvocarea directă de către organul sesizat a tardivității cererii prealabile, presupune repunerea acesteia în termen.

Erorile judiciare comise de instanța de apel constituie o încălcare gravă a dreptului la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin referințele depuse la 20 decembrie 2016 și 01 februarie 2017 avocatul Tetelea Eugeniu în interesele întreprinderii de producție „Codreanca” societate pe acțiuni, Consiliului comunei Mănoilești și Primăriei comunei Mănoilești a solicitat respingerea cererii de recurs.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 18 ianuarie 2017 a considerat recursul admisibil fără a prejudicia fondul și a dispus judecarea acestuia de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” în limitele invocate pe baza materialelor din dosar și a referinței depuse de avocatul Tetelea Eugeniu în interesele întreprinderii de producție „Codreanca” societate pe acțiuni, Consiliului comunei Mănoilești și Primăriei comunei Mănoilești, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este depus în termen, întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea pricinii la rejudecare în ordine de apel din următoarele motive.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale.

Curtea de Apel Bălți a expedit în adresa părților copia deciziei din 24 octombrie 2016 la 03 noiembrie 2016 și a fost recepționată de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” la 08 noiembrie 2016 (f.d. 90-91, vol. II).

Prin urmare, recursul declarat de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” la 16 noiembrie 2016 este depus în termen.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral decizia

instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

La 06 mai 2014 societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului comunei Mănoilești, intervenienți accesorii Primăria comunei Mănoilești și întreprinderea de producție „Codreanca” societate pe acțiuni cu privire la anularea deciziei, contractului de vânzare-cumpărare, procesului-verbal privind desfășurarea licitației și procesului-verbal cu privire la rezultatele licitării, obligarea transmiterii în folosință a terenului și repunerea cererii de chemare în judecată în termen (f.d. 4-6, vol. I).

În conformitate cu art. 240 alin. (3) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Contrar normei de drept citate, prima instanță și instanța de apel nu s-au pronunțat în privința cererii depuse de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” de repunere în termen a cererii de chemare în judecată.

Abținerea instanței de apel de la furnizarea unui răspuns explicit în privința solicitării societății cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” cu privire la repunerea în termen constituie o încălcare a art. 6 §1 Convenția Europeană a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, deoarece acesteia nu i-a fost acordată posibilitatea de a ști dacă argumentele invocate au fost neglijate sau respinse, motivele respingerii acestora, fiind astfel lăsată într-o stare de incertitudine și creată impresia că nu a fost auzită.

În hotărârea Lebedinschi contra Republicii Moldova din 16 iunie 2015, Curtea de la Strasbourg a reamintit că instanțele judecătorești naționale au obligația de a motiva deciziile. Întinderea obligației de a motiva hotărârea poate varia în funcție de caracterul deciziei și trebuie determinată în lumina circumstanțelor cauzei. Deși articolul 6 § 1 din Convenție nu obligă instanțele de judecată să ofere răspunsuri detaliate la toate argumentele invocate, totuși din hotărâre trebuie să reiasă clar că elementele esențiale ale cauzei au fost examinate

Așadar, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărâri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârea Nichifor c. Moldovei din 20 septembrie 2016 a constatat violarea art. 6 notând că chestiunea termenului de prescripție invocată de reclamant în cadrul procedurilor constituia un argument important, deoarece fiind admis putea duce la respingerea acțiunii. Prima instanță a respins acțiunea pe acest temei, însă Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție au tăcut în privința obiecției reclamantului în privința admisibilității acțiunii. În lipsa unui răspuns specific și expres, este imposibil de a constata dacă aceste instanțe doar au neglijat să abordeze acest argument că acțiunea este tardivă sau dacă au intenționat să o respingă și dacă aceasta a fost intenția, care au fost motivele în spatele deciziei respective.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Codul de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de

către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Erorile judiciare ale instanței de apel în ordine de recurs nu este posibil de corectat.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că prima instanță și instanța de apel au încălcat normele de drept procedural, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și de a restitui pricina spre rejudecare în ordine de apel, în alt complet de judecători.

La rejudecarea pricinii este necesar de ținut cont de cele expuse și în dependență de cele obținute de emis o decizie legală.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c), art. 445 alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei”.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 24 octombrie 2016, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de societatea cu răspundere limitată „Floarea Pietrei” împotriva Consiliului comunei Mănoilești, intervenienți accesorii Primăria comunei Mănoilești și întreprinderea de producție „Codreanca” societate pe acțiuni cu privire la anularea deciziei, contractului de vânzare-cumpărare, procesului-verbal privind desfășurarea licitației și procesului-verbal cu privire la rezultatele licitării, obligarea transiterii în folosință a terenului, cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Bălți în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul:

Iulia Sîrcu

judecătorii:

Maria Ghervas

Ala Cobăneanu

Mariana Pitic

Sveatoslav Moldovan